

BULS, Karel (eigenlijk Charles) G.F. (Brussel 13 oktober 1837 – Elsene 13 juli 1914).

Was de zoon van een Mechelse goudsmid. Buls volgde de beroepsafdeling van het Brusselsche athe-neum, nam tekenlessen en vervolmaakte zich in Pa-rijs en in Italië.

In de Loge des Vrais Amis de l'Union et du Progrès réunis, de Cercle littéraire et artistique en La Libre Pensée (1863) ontmoette Buls vooruitstrevende li-beralen. Met vrienden stichtte hij naar het voor-beeld van de Nederlandse maatschappij Tot Nut van 't Algemeen de **Ligue de l'Enseignement**. Door zijn toedoen werd de Ligue in 1870 gesplitst in een Frans- en een Nederlandstalige afdeling, die de Onderrichtsbond werd genoemd. In de Ligue en de commissies ervan zette hij één secretaris per taalrol aan het werk.

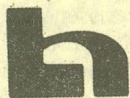
Na een mislukte poging in 1870 op een liberale scheurlijst van de Fédération progressiste, werd hij in 1877 tot Brussels gemeenteraadslid gekozen. Hij stond bekend als een niet-doctrinaire liberale Vlaamsgezinde, die eerder om sociale redenen aan de Vlaamse kant stond. Hij werd schepen van onderwijs (1879) en burgemeester (1881-1899). In 1882-1884 en 1886-1894 was hij volksvertegenwoordiger. Buls ijverde voor de oprichting van een laïcistische modelschool (1875), die uitgroeide tot de bekende normaalschool Karel Buls. Als schepen van onder-wijs voerde hij de verworvenheden van de model-school in het Brussels gemeentelijk onderwijs in. Hij wilde zijn **transmutatieklassenstelsel** introdu-

ceren waardoor voor alle leerlingen toch een bepaalde vorm van (praktische) **tweetaligheid** zou worden bereikt. Hij richtte veertig Vlaamse klassen op en maakte werk van buitenschools onderwijs voor de ontwikkeling van de Vlaamse Brusselaars. Met de **Tweede Vlaamsche Hoogeschoolcommissie** ijverde hij voor de vernederlandsing van het hoger onderwijs. Burgemeester **Buls** eiste van zijn ambtenaren en politie de kennis van beide landstalen, liet tweetalige straatnaamborden aanbrengen en voerde tweetalige formulieren in bij de burgerlijke stand.

Het behoud van de positie van de **liberale partij** tegenover de klerikalen stond bij **Buls** centraal. Toen het katholieke kabinet in 1884 de positie van de Kerk inzake onderwijs verstevigde, nam **Buls** het initiatief tot een Eedverbond der Gemeenten waarbij de liberale gemeenten beloofden hun officiële scholen niet te zullen sluiten. Hij zag de sociale problemen, maar de emancipatie van de arbeiders verwachtte hij van het (verplichte) onderwijs. **Buls** was voorzitter van het Brusselse **Willemsfonds**. Hij meende dat de afdelingen moesten werken aan de maatschappelijke vraagstukken, aan het creëren van instellingen van algemeen volksnut en aan de organisatie van middenstanders en arbeiders. Met **Julius Hoste (sr.)** zorgde hij voor de bouw van de Koninklijke **Vlaamse Schouwburg** (1887).

Ondanks al deze maatregelen kon **Buls** het verfransingsproces nauwelijks tegenhouden. Zijn opvolger op het stadhuis maakte bovendien veel van zijn realisaties ongedaan. Van blijvende betekenis voor het Brusselse stadsbeeld was zijn inzet op het gebied van de ruimtelijke ordening en monumentenzorg. Hij verdedigde de pittoreske stedenbouw.

Lang dacht **Buls** eraan een Vlaams-nationale partij

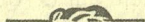

HET LAATSTE NIEUWS

100ste verjaardag - Bijzondere uitgave nr. 30
Vrijdag 2 oktober 1987

Uitgeverij J. Hoste n.v.
Em. Jacquainlaan 105, 1000 Brussel

Verantwoordelijke uitgever
L. SIAENS, Coderlaan 8, 1640 St.-Genesius-Rode
Bij politiebevel niet op de openbare weg werpen

KAREL BULS
HERDENKING
BRUSSEL

Het Laatste Nieuws brengt hulde aan het Vlaamsgezinde liberale boegbeeld, Karel Buls. Buls ijverde als gemeenteraadslid en burgemeester (1881-1899) van Brussel voor een tweetalige hoofdstad. Onderwijs behoorde tot zijn prioriteiten. (ADV.N)

op te richten. Zijn politiek testament van 1906 toont dat hij voorstander was van **federalisme** en toenadering tot Noord-Nederland.

In 1977 werd het **Karel Bulsfonds** opgericht met als eerste doelstelling de handhaving en de promotie van de Nederlandse taal en cultuur in Brussel, langs de **taalgrens** en in Wallonië.

LITERATUUR: R. Devuldere, *Biografisch repertorium der Belgische parlementairen, senatoren en volksvertegenwoordigers 1830 tot 1.8.1965*, RUG, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1965; – G. Abeels, *Een voortdurend gevecht: Karel Buls en de esthetiek van Brussel, Straten en Stenen, Brussel Stadsgroei 1780-1980*, 1982; – I. Peeters, *Karel Buls (1837-1914). Burgemeester op de raaklijn van twee kulturen*, 1982; – H. van Velthoven, *De Vlaamse kwestie 1830-1914. Macht en onmacht der Vlaamsgezinden*, 1982; – M. Bots, *Het dagboek van C. Buls*, 1987; – id. (e.a.), *Karel Buls. Wereldreiziger met een hart voor Brussel 1837-1914*, 1987; – A. Verhulst en H. Hasquin (ed.), *Het Liberalisme in België. Tweehonderd jaar geschiedenis*, 1989; – G. Abeels, 'Charles Buls, conservateur de Bruxelles', in *Environnemental* (juni 1990), p. 26-31; – M. Bots, 'Buls, Charles Gommaire François', in *NBW*, XIII, 1990.

JOSÉ VERSCHAEREN